

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Plenè deliberatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

capaces, nec erunt capaces Irregularitatis. Huc reduco Summum Pontificem, qui non est subditus irregularitatem imponenti. Quare falsum est, quod asserit Diaz, in *prax. crim. Canon. cap. 56. num. 6.* Pontificem Summum fore irregularem, si propria manu aliquem occidat. Imò quavis non debeat ut habet Bon. de *Consur. d. 7. quæst. 1. part. 2. num. 8.* Suar. d. 40. de *Consur. sect. 7.* Irregularis, saltem publicus, eligi ad Summum Pontificatum; est enim eo grada indignus; si tamen eligatur, continuo liberatur ab irregularitate.

3. Hinc secundò, Episcopi, imò & Cardinales subditi sunt irregularitati, quia subditi sunt juri communi Canonico, C. *Quia pericul. de sentent. excomm. in 6.* à quo Irregularitas imponitur, & licet ipsi nisi exprimantur, non intelligantur comprehensì à lege universalì Suspensionis & interdicti, sic jure Canonico ob eorum dignitatem disponente, comprehenduntur tamen à lege universalì Excommunicationis, & irregularitatis, quia non apparet jus excipiens ab illis. Ita alius citatis Leand. de *irreg. tr. 1. d. 2. q. 6.*

4. An, non baptizatus, si deinde baptizetur, censendus sit liber ab irregularitate ex homicidio v. g. commissio ante baptismum, commodius dicemus infra cap. 23. §. 2.

CAPVT III.

Quibus verbis infligatur à jure irregularitas.

1. Primo, si in iure Canonico, cuius est irregularitatem imponere, ut supra docuimus sic dicatur: *Sit Irregularis, Irregularitatem contrahat, & cat. clarum visum est, tunc infligi Irregularitatem.* Vnum noto, in vetustiore jure hanc vocem irregularitatis non inveniri, non quia usus Irregularitatis non fuerit, sed, quia hæc vox non usurpabatur; utebantur autem aliis dicendi formulis æquivalentibus. Has formulas enumerant Henric. 1. 14. cap. 11. Vivald. in *Candel. p. 3. de Irreg. n. 2.* Snar. de *Conf. d. 40. sect. 8.*

2. Si per futurum tempus sic dicatur: *Erit, fiet, evadet irregularis, expelletur ab altari,* multo magis, si dicatur: *Sit Irregularis, repellatur ab ordine, & cat.* inducetur irregularitas ipso facto. Ita Suar. *disp. 40. de Consur. sect. 8. num. 3.* Ratio est, quia irregularitas non pendet à futuro ministerio iudicis, unde illud futurum (fiet, erit, &c.) solum notat, deinceps te debere reputari irregularem, non vero necessarium esse, ut præcedat iudicis sententia. Non est ita in Censuris, diximus in *Tract. de excommunic. cap. 1.*

3. Quod si, omnibus expensis, res dubia remanet an scilicet verba significant induci Irregularitatem, nec ne, cum hoc sit dubium juris, est judicandum, non infligi Irregularitatem, quia Irregularitas debet esse expressa in jure, quæ expressio non adest, quando omnibus perpenis res est dubia. Imò, etiam si adderetur in jure, quod *talis pena sit dispensatione delenda,* adhuc per hæc sola verba non tollitur dubium, nam, ut notat Suar. *l. c. n. 10.* necessitas dispensationis potest cadere in alias pœnas, quæ non sint Irregularitates.

CAPVT IV.

Quinam actus requiratur in subiecto ad irregularitatem ex delicto incurrendam?

1. Dixi (ex delicto) nam ad Irregularitatem ex defectu, nequaquam facit hæc præsens questio, quia illa Irregularitas incurritur sine peccato. Ad eam autem ex delicto requiritur *Actus externus, Opere consummatus, Deliberatus, Peccaminosus, Cognitus in ratione pœne,* Discurre per singula.

Pars III.

§. I. Actus debet esse externus.

1. Ecclesia sive nequit, ut vult Præposit. in 3. p. q. 5. de *Irreg. d. 2. n. 5.* G. Hurt. de *Irreg. d. 1. diff. 2. n. 6.* Suar. de *Conf. d. 40. sect. 3. n. 6.* Avila de *Conf. p. 2. d. 2. dub. 2.* Graff. l. 2. *decis. c. 62. n. 5.* sive non vult unquam punire, seu judicare de actibus inere internis, multo minus vult, eos punire Irregularitate, quæ est gravissima pœna.

2. Actus tamen externus licet occultissimus capax est Irregularitatis. Ita Suar. *l. c. n. 21.* Avila *l. c. Coninc. de Sacr. d. 18. d. 2.* Leander. de *Irreg. multos citans tr. 2. d. 10. q. 5. & d. 27. q. 19.* contra paucos dicentes non incurrì ex occulto, inter quos est Miranda forte approb. à Diana p. 11. tr. 2. ref. 26. sed exceptus (certè immerito) à Bruno de *Privil. Reg. tr. 5. c. 4. prop. 1.* statim enim, ac actus in externum prodit, manifestus ex se est, iudicioque Ecclesiæ subditus.

Adde Trident. *sess. 24. cap. 7. de Reform.* dicens homicidam, etiam occultum, esse ab Altari repellendum.

3. Neque obstat, quod ex dictis sequeretur hominem, si velit dispensationem Irregularitatis, debere Prælato manifestare suum delictum occultum, ut is iudicet de dispensationis causa: non obstat, inquam, quia eiusmodi manifestatio est voluntaria; potest enim Irregularis non petere dispensationem, si velit, suum impedimentum Superiori non declarare.

4. Quod si contingat, aliquem abstinere non posse ab usu Ordinis v. g. à celebranda Missa, nisi cum gravi infamia suum crimen divulget, iam non cogetur, ex hoc capite, desistere ab eius usu, dum periculum infamiae durat, ut docet Navar. in *man. c. 27. n. 239.* & Corduba *casu 41. n. 142.* nosque infra, c. 14. §. 3. n. 3. breviter, & latius supra de *exc. c. 2.* explicabimus cum communi sententia contra Valerum, in *diff. ult. for. Virreg. diff. 8.* aliosque, & universim, saliter eiusmodi dispensationes debere, ita prudenter fieri à superiore, ut non infametur peccator occultus; nomen omnes; id enim ex regula generali de vitanda proximi infamia, pro certo supponendum semper est.

§. II. Opere consummatus.

1. Hoc est, debet actus in ea specie, sub qua prohibetur, esse perfectus.

2. Hinc, qui mortem alicuius concupivit, qui eandem tentavit, qui vulnus, etiam lethale inflixit, non sit, quamvis per miraculum non sit secuta, quia pœna hæc, seu onus Irregularitatis, cum odiosum sit, restituendum est ad optis integrè consummatum, quando aliter expressè non est in iure depositum, Ita communiter Doctores ut Suar. *l. c. sect. 3. n. 13.* Fatin. in *frag. Virreg. n. 427.* Vgol. de *irreg. c. 5.* G. Hurt. de *irreg. disp. 1. diff. 2. n. 6.*

§. III. Plene deliberatus.

1. Ita profecto: non enim tam gravi oneri, seu pœnæ, qualis est Irregularitas, est subijciendus homo, nisi ob actum humanum, & perfectè voluntarium.

2. Hinc infans, dormiens, amens, seu furiosus, ebrius, &c. si occidat, vel baptizetur tempore carentiæ rationis, non sient irregulares. Vide Clement. *Vn. de Homic. Suar. loco citato,* unde, nec teste Gibal. de *irregul. n. cap. 4. quæst. 20. n. 13.* ulla indigent dispensatione, quando postea utrum rationis resument. Porro ex hac certa doctrina duæ emergunt sequentes quasi tunculæ.

PRIMA QVÆSTIO.

Dormiens, vel ebrius assuetus occidere.

1. Si quis tempore somni, vel ebrietatis, vel furoris, solitus occidere, bibat, vel comedat ea, ex quibus scit, ita affici, ut hominem in ejusmodi tempore occidat, est ne Irregularis? Videtur enim non esse, quia hæc occisio, licet denominetur deliberata ab actu advertentiæ præcedente ipsam occasionem, in se ipsa tamen non

Ita 3 est

est formaliter libera quia actu fit, dum homo inops est rationis.

4. Respondeo, sub necessaria distinctione. Si is non praevidit occisionem futuram, quod esse non raro potuit, quia non erat assuetus eo tempore somni, vel ebrietatis, occidere, non erit Irregularis, etiam si per gravem culpam se v.g. inebriaverit, vel cubitum ierit cum intentione occidendi suo tempore inimicum. Manifesta est ratio, quia sic occisionis actus nullus ex parte est deliberatus, & voluntarius.

5. At si is praevidit quia v.g. erat assuetus eo tempore occidere, & non appositum sufficientem diligentiam, ne occideret, claudendo, v.g. januam domus, adhibitis custodiis, &c. multo magis, si data opera, ut hominem occidat, bibat, vel comedat, somnove se debeat, erit Irregularis. Ratio est, quia tunc adest causa culpabilis occisionis, cui culpa semper annectitur à Iure Irregularitas, sive ea culpa fuerit ante ipsam occisionem, unde occisio fit denominative libera, sive culpa fuerit in ipsa occisione, unde occisio fit libera formaliter. Patet, quia, secus, non esset Irregularis, si post propinatum tuo inimico venenum, vel post inflicto vulnus ex quibus is post dies mortuus est, tu interim, ante inimici mortem, resisteris à peccato, & involuntaria omnino actu tibi sit ejusmodi mors. Sufficit ergo, ad incurrendam Irregularitatem, occisionem esse denominative liberam, nempe ex causa antecedenter liberè data, ut communiter docent Doctores Sancin. in C. ad audientiam num. 1. de homic. Majol. de irreg. l. 5. c. 48. n. 12. Covarr. in Clem. Si furiosus p. 3. initio n. 3. Vgol. c. 24. n. 3. & cap. 25. n. 3. & c. 25. n. 4. Sylv. V. Ebriet. q. 4.

6. Confirmatur primò quia, dum Sacri Canones homicidam voluntarium depellunt ab altari, non distinguunt de voluntario in se, & in causa. Cum igitur Voluntarium in causa sit in omni proprietate Voluntarium, non possumus trahere Canones, quasi illo loquantur solum de Voluntario in se Instar omnium sit: Cap. de Castro. De Homicidio, quod solum Voluntarium in causa sufficere, dicit, ad incurrendam Irregularitatem.

De Castro (inquit) noveris, quod Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non ad Sacerdotium promovendus.

7. Confirmatur secundò, quia qui elegit medium, Cane, v.g. Vrsu, Leonem ad occidendum inimicum, vel qui praevidet per illud medium esse inimicum occidendum secuta occisione, fit Irregularis. At qui se inebriat, ut occidat, ut, & qui sine ejusmodi intentione, praevidet tamen occisionem, voluntarie eligit, vel admittit se ipsum in illo amentiae statu tanquam medium, & instrumentum occisionis; ergo, &c.

8. P. Martinus Prates in manuscr. de Irreg. d. 1. cap. 4. n. 12. fol. mibi in Colleg. 15. nostrae Societatis Theologus magnae literaturae in opere de Irregularitate, quod in publicam lucem morte praeventus effere non potuit, cujus exemplaria omnis numeris absoluta in Bibliotheca nostrae Domus Professae nostrique Collegii hic Panormi servantur, putat, probabilius esse (licet fateatur, praecedentem sententiam esse probabilem) quod ejusmodi assuetus occidere in ebrietate, somno, vel furore etiam si praevidet occisionem, nec diligentiam, ne ea sequeretur, apposuerit, non fore irregularem, quamvis re ipsa sequatur occisio. Hanc sententiam, quam, nullo Auctore citato, affert, pluribus probare contendit, probationisque summa fideliter collecta hujusmodi est. Quoties aliquis aliquid agens liberatur in iure ab Irregularitate ob aliquam circumstantiam, toties, illa circumstantia interveniente, Irregularitas non incurritur, ut accidit in occidente ob sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelae, & in accusante Reum mortis cum legitima protestatione Canonica: Sed in iure Clem. si furiosus de Homicidio, liberatur ab Irregularitate, qui in circumstantia somni, vel ebrietatis, vel furoris aliquem occidit: Ergo semper, hac circumstantia interveniente, liberabitur. Subsumit: At in casibus, de quibus

nostra praesens est disputatio, qui occidit, quia voluntarie in causa, occidit tamen in circumstantia somni, ebrietatis vel furoris; ergo etiam in his casibus ab Irregularitate liberabitur.

9. Profecto debilis adeo videtur mihi haec ratio, ut non audeam ejusmodi sententiam prohibitionis nomine decorare. Falsa enim est praedicti argumenti Minor: Nam Pontifex in illa Clementina, adeo immunit ab Irregularitate pronuntiat dormientes, infantes, furiosos (quibus adde, propter identitatem rationis, ebrios, licet hi in Textu non exprimantur) qui in lapsum ponuntur ex nulla libertate, ne in causa quidem, homicidium committere. Ratio ergo, cur praedicta liberentur ab Irregularitate, non est ipsa actualis carentia rationis dumtaxat, quam carentiam offert manialis somnus, vel ebrietas, sic enim liberaretur propinacit venenum, vel lethaliter vulnerans, ut modo diximus, sed est carentia rationis cum nulla voluntate, nec antecedenti, nec praesenti occidendi. Audi Glossam citatam Clementinae Furiosus sic dicentem: Furiosus sive continuo furore laboret, sive per intervalla, quando furit, pati potest injuriam, sed non facere, & quod per eum sic habetur perinde, ac si causa aliquis accideret, sine facto persone, unde, si damnum daret, non teneretur. *Nulla*, sed est perinde, ac si quandoque fecisset, vel regula cecideret, & idem dicitur de infante, &c. Nota illud (sine facto persone) & illud (perinde, ac quadrupes, vel regula.) At in causa nostra ad factum persone, quo antecedenter praevidit, & non cum occisionem.

10. Confirmatur ex ipso Textu, qui sic habet, Si furiosus aut infans, seu dormiens, hominem male, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censens, qui mortem alter cuius non valens suum occidit, vel mutilat involuntarium. Nota illud (ex hoc) quasi dicat, non autem ex alio capite antecedenti per quod ille causa libera admodum fuit.

Ad illud exemplum de occidente alium ob sui defensionem, adeo, falsum assumi: non enim semper si liberatur ab Irregularitate, nam, si excedit limites moderaminis suae tutelae, & sic occidat, erit irregularis, ut nota cap. 15. §. 15. & mox §. seg. n. 7. ex omnium sententia citatur latius, ergo falsum est semper in circumstantia sui defensionis, hominem liberari ab Irregularitate, si alioquem occidat.

SECUNDA QVÆSTIO.

Impubes occidens, an incurrat irregularitatem?

1. **I**N Opuscul. de Communione cap. 4. §. 2. num. 13. sententiam negantem, tanquam probabiliorum amplius sum, nec video, cur in eadem persistere non valeamus, quam etiam sequuntur multi, ut Sa. Vers. Confess. num. 2. Fag. praecip. Eccles. 2. lib. 1. cap. 3. num. 14. Sotus etiam Naldo Vers. Primum duodecim. Val. Tom. 4. disp. 7. quaest. 9. part. 4. Castropal. Tom. 1. tract. 3. dub. 1. part. 4. §. 2. num. 9. Ioan. Sanchez disp. 26. num. 18. Diana loc. cit. citand. qui universaliter docent, pueros impuberes, qui vis usu rationis pollentes, sive septennio majores, sive ve minores, nulla Censura, nullique poenae affectu Ecclesia (excipiunt aliqui ex his excommunicatores ob percussione Clerici) At irregularitas ex delicto, qua hic agimus, poena sine dubio est. Eandem etiam sententiam sequuntur alii, ut Ioan. Sanchez loc. cit. Castropal. Tom. 1. tract. 3. d. 1. p. 24. §. 2. num. 9. Diana p. 3. rr. 6. resol. 88 & part. 1. rr. 2. resol. 36. qui signate ejusmodi pueros excludunt ab ipsamet Irregularitate.

TERTIA

TERTIA QVÆSTIO.

Occidens ex metu.

1. **A**N, si quis occidat iniuste aliquem coactus ab alio, metu cadente in constantem virum incurrat in Irregularitatem? dixi per aliam occasionem, *supra* tract. 1. de excommunic. cap. 2. §. 1. num. 7. non incurtere, incurtere verò, si metus est levis mali. Si quis iuste occidat simili metu coactus, dicam infra, cap. 15. §. 12. n. 15.

§. IV. Peccaminosus.

1. **O**veritur, an ad incurrendam Irregularitatem ex delicto, facis sit peccatum veniale, an omnino requiratur mortale? Mortale semper esse necessarium, affirmant plerique, pauci tamen negant, dicentes, satis esse veniale.

2. Ratio horum negantium, scilicet Silv. V. Ebrietas q. 2. Armilla V. Irregul. 14. Cord. l. 2. q. 26. Mol. de Inst. 1. 4. tr. 3. d. 77. à n. 2. vocatis hanc communem sententiam, sed quo iure, nescio. Caiet. 2. 2. q. 64. art. 8. & in sum. V. Irregul. Meg. apud Dianam part. 1. tr. 16. q. 18. est, quia Ecclesia sæpè in Sacris Textibus mox n. 5. afferendis indicavit, fuisse incursum Irregularitatem ex delicto ob leviem culpam, quod certe signum est manifestum, ipsam de facto sic statuisse.

3. Confirmatur, nam excommunicatio minor inducitur per peccatum veniale, puta per commercium civile cum excommunicato maiori, & tamen gravis est pena, cum prohibeat Fidelem à participatione passiva Sacramentorum. Ergo pari modo induci potest Irregularitas quamvis ea item gravis pena sit.

4. Ratio affirmantium, semper de facto requiri culpam mortalem, est Suar. de Censuris d. 40. sect. 5. d. n. 17. Avil. de Cens. p. 7. d. 2. dub. 3. & disp. 6. sec. 1. dub. 11. concl. 2. & 3. Valq. p. 2. d. 150. cap. 5. Filiuc. tract. 20. cap. 3. num. 58. Bonac. de Cens. d. 7. quæst. 1. p. 8. num. 1. Coninch. de Cens. d. 18. dub. 4. n. 27. Dian. p. 2. tr. 16. ref. 18. G. Hurt. de Irreg. d. 1. diff. 2. num. 8. Castrop. de Cens. d. 6. p. 12. §. 4. num. 2. Gibal. 4. q. 2. n. 5.

Primo, quia gravissima pena non infligitur, nisi ob proportionatam culpam. At Irregularitas gravissima pena est, ut omnes concedunt, & ut pater ex effectibus gravissimis, quos ipsa parit, quosque nos fusè mox explicabimus.

Secundo, culpa levis, sive ob parvitatem materiæ sive ob subreptionem, seu inadvertentiam, non est absolutoria & consummatæ delictum: at supra §. 2. vidimus, actum ob quem incurritur Irregularitas, debere esse perfectum, & consummatum in eo genere, quo prohibetur.

Tertiò, quia constans est in iure regula, ut quoties dispositio continens penam Irregularitatis, ita sit probabilis, ut etiam opposita probabilis sit, non incuratur (habet id, quod rectè Glossa in Leviticum si partes, ff. de legib. & l. Divi in Add. marg. ff. de iure Patr.) Irregularitas, quia tunc expressa in iure censenda non est. At quis inficiabitur, sententiam hanc esse probabilem, positus eius iam allatis fundamentis, & tot Doctoribus eam sequentibus, qui mordicus contendunt in iure non esse expressam Irregularitatis penam, si solum præcedat culpa levis?

Ex his sententiis hæc posterior longè videtur esse probabilior.

5. Ad sententiæ prioris rationem facile respondetur, in casibus illorum Textuum, C. Tunc nos. De homic. C. Coninebatur eodem C. Si quis non creatus 15. p. 1. C. Cleric. dist. 50. Pontificem collegisse pro foro externo, (in quo dispensabat) ad fuisse culpam gravem, quia ex præsumptionibus, & circumstantiis concurrentibus illa tunc colligebatur.

6. Ad confirmationem duæ ab excommunicatione Minori, multo facilius responderi potest, nam, cum hæc facile absolvi à quolibet Sacerdote simplici valeat, non exstimatur, nec cerè est adeo gravis, perinde est Irregularitas, quæ ex se est perpetua, privataque Ordinibus, eorumque usu, Beneficiis, &c.

7. Ex dictis, Primò, colligit Abbas, C. Significasti de Homic. si quis in sui defensionem occidendo aggressorem, moderamen exstitit, cum non vitiaturum Irregularitatem, si id ex proposito fecit, secus si ita ex calore iracundiæ, ut indeliberate fecerit. M. rind hæc dixit Abbas, quia in Sacro Textu C. quæstium de penit. & remiss. non nisi lata, ac studiosa, id est peccaminosa moraliter negligentia dicitur causa Irregularitatis.

Addit insuper idem Abbas, C. quæstium de penit. & remiss. n. 2. ad Irregularitatem pro foro conscientie, satis quidem esse culpam latam (intellige mortalem) at pro foro contentioso, requirit item dolum.

8. Colligit secundò Hieradus d. 1. de irreg. d. ff. 8. n. 27. ex communi doctrina defectum plenæ advertentie circa lus, vel circa factum, ignorantiam, & similia, quoties actum eximunt à peccato mortali, eximere quoque in conscientia ab Irregularitate ex delicto, quicquid sit de foro externo, cui sufficit culpa iuridica, id est per externas probationes præsumpta.

9. Colligit tertio Henric. lib. 14. cap. 15. num. 2. Avil. de Cens. p. 7. d. 2. dub. 3. & disp. 6. dub. 11. concl. 3. Præpositus 3. part. 9. §. 5. de Irreg. dub. 2. num. 6. quando ludez, probata secundum præsumptiones culpa iuridica mortali, declarat, aliquem incurrisse in Irregularitatem, si Reo constet culpam fuisse venialem: nec esse Irregularitatem, nec indigere dispensatione. Quare, citra scandalum, gerere se possit, ut ab omni Irregularitate immunem.

10. Circa prædicta, puta, qualis culpa requiritur ad incurrendam Irregularitatem, multa dicenda sunt infra c. 15. quæ omnino sunt legenda.

§. V. Vi incuratur Irregularitas ex delicto, actus debet esse cognitus in ratione malitiæ, & in ratione pænæ, quibus prohibetur.

1. **T**itius, Primò, nescit, vel, non advertit, idque sine culpa, hunc actum, cui ex Ecclesiæ præscripto Irregularitas inhæret, esse peccatum. Secundò, scit quidem, esse peccatum, idque mortale contra lus Divinum, vel contra ius naturale, nescit tamen inculpatè, esse contra Ecclesiæ peculiare præceptum. Scit v. g. hæresim, homicidium, Rebaptismum esse peccatum, sive contra Divinum, sive contra præceptum naturale, sed ignorat, esse contra humanum Ecclesiæ præceptum. Tertiò, denique, quamvis noscat, actum, quem facit, esse peccatum, & esse contra lus Divinum, vel naturale, vel contra prohibitionem Ecclesiæ, nescit tamen sine culpa, prohibitioni huic Ecclesiæ esse annexam penam Irregularitatis.

Quæritur ergo, an semper in prædictis tribus casibus incuratur Irregularitas, si actus eiusmodi prohibitus fiat à Titio?

2. Et quidem in primo casu Titium non incurtere, iam patet ex dictis, quia ad Irregularitatem prærequiritur culpa, &c.

3. In secundo casu, est probabile, non incurtere. Ita Io. Præp. 3. part. 9. §. 5. de Irreg. d. 2. n. 9. Coninch. d. 18. d. 4. Sanchez, lib. 9. mart. d. 22. num. 17. Cast. d. 5. de Cens. p. 6. alique apud Dianam p. 4. tr. ref. 85. sed est item probabilis incurtere. Ita Suar. de Cens. d. 40. sect. 5. n. 10. G. Hurt. de Irreg. diff. 8. n. 20. Sanchez, loc. cit. pro at, id esse docens. Idem dicit Cast. loc. cit. n. 3. Ratio prioris probabilitatis est, quia Ecclesia censetur ponere, penam Irregularitatis solum non obedientibus suæ legi, quam, si quis nesciat, non est ei inobediens. Ratio posterioris est, quia Ecclesia movetur ab indecentia mortali ipsius actus cui adnectitur Irregularitas. Si ergo quis iudecen-